

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 405/2017-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Rolandom Kovácsom, Mäsiarska 30, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 1/2003, za účasti Okresného súdu Košice I, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 1/2003 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 1/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 312,34 € (slovom trisdodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Rolanda Kovácsa, Mäsiarska 30, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Rolandom Kováčsom, Mäsiarska 30, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 1/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne je účastníčkou napadnutého konania o náhradu mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru, ktoré začalo právoplatným vylúčením návrhu na náhradu mzdy na samostatné konanie 18. septembra 2002. Súvisiace konanie o určenie neplatnosti pracovnej zmluvy na dobu určitú a o určenie, že pracovná zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú, bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 15 C 276/2000 od 11. apríla 2000 (tou istou zákonnou sudkyňou).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Predmetom sporového konania vo vyššie označenej veci je náhrady mzdy s príslušenstvom a zároveň určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru z 11. 4. 2000.

Pre úplnosť veci dodávam, že v pôvodnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn.: 15 C 276/00 som sa domáhala vyslovenia neplatnosti pracovnej zmluvy uzatvorenej dňa 31. 12. 1999 a určenia, že pracovná zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú. V žalobe som si zároveň uplatnila aj nárok na náhradu mzdy za obdobie od 1. 4. 2000 do 30. 11. 2001 so 17,6 % úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 1. 4. 2000 do zaplatenia. Žalobu o náhradu mzdy s prísl. súd vylúčil na samostatné konanie rozsudkom zo dňa 11. 7. 2002 č. k.: 15 C 276/2000-37. Týmto rozsudkom súd vyslovil aj neplatnosť pracovnej zmluvy uzavretej dňa 31. 12. 1999 na dobu určitú a určil, že pracovná zmluva zo dňa 31. 12. 1999 bola uzatvorená na dobu neurčitú. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 18. 9. 2002, pričom nárok na náhradu mzdy sa stal predmetom mnou namietaného konania 34 C 1/2003.

Predmetné sporové konanie vedené na Okresnom súde Košice I pod sp. zn.: 34 C 1/2003 nie je ku dnešnému dňu právoplatne skončené, naposledy, teda dňa 31. 1. 2017 súd prvej inštancie rozhodol vo veci tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Paradoxne, súd prvej inštancie mi ku dnešnému dňu tento rozsudok nedoručil, čím samo o sebe spôsobil prieťah v konaní.

Predmetné sporové konanie je poznačené prieťahmi od jeho počiatku, teda od vylúčenia veci na samostatné konanie, pričom je potrebné si uvedomiť, že konajúci súd nedokázal právoplatne ukončiť toto sporové konanie od roku 2003, teda 14 rokov. Postup súdu prvej inštancie sa vyznačuje, nečinnosťou ako aj neefektívnou činnosťou, ktorej dôsledkom boli nielen zbytočné prieťahy v jednotlivých obdobiach konania, ale aj celková neprimeraná dĺžka doterajšieho konania v tak jednoduchej veci...

... Súd teda rozhodol o pripustení zmeny žaloby po takmer 14 rokoch od môjho písomného podania...

Je potrebné si všimnúť, že súd prvej inštancie rozhodol v danej veci 6 krát, pričom rozsudok bol doposiaľ stále zrušený až na (zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti - čo predstavovalo nepresnosti vo vyčísleniach obdobia uplatňovania náhrady mzdy, resp. úrokov z omeškania). Akcentujem na to, že súd prvej inštancie za celé obdobie trvania sporu

nevyriešil právny dôvod uplatňovaného nároku a napriek záväznému právnemu názoru odvolacieho súdu tento nerešpektoval. Za veľmi podstatné považujem to, že súd prvej inštancie nepotreboval vykonávať žiadne ďalšie dokazovania po zrušení rozhodnutí v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu, čím by sa predĺžilo trvanie sporu, a to platí samozrejme aj o celom súdnom spore.“

Sťažovateľka sa domáha aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € argumentujúc, že „... ide o vážne porušenie mojich ústavných práv. V danom prípade sa jedná o pomerne jednoduchý spor, a súd napriek tomu a to aj z dôvodu nerešpektovania názoru odvolacieho súdu nedokáže spravodlivo rozhodnúť už 14 rokov. V prípade neúspechu v spore, môžem byť zaviazaná na náhradu trov konania protistrany, pričom tento stav by nenastal, pokiaľ by súd vo veci rozhodol najneskôr svojím druhým rozsudkom (ideálne prvým). Právna neistota, v ktorej sa nachádzam, je dôsledkom spôsobených prieťahov zo strany súdu prvej inštancie, pričom súd svojím posledným rozsudkom priznal náhradu trov konanie protistrane. Opätovne však nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu.“

Na základe uvedenej sťažostnej argumentácie sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € a úhradu trov konania v sume 312,34 €.

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby k nej zaujal stanovisko. Vo vyjadrení sp. zn. 1 Spr V/322/2017 z 29. mája 2017 sa okrem popisu priebehu konania uvádza:

„Posudzované konanie sa začalo 11. 4. 2000. Rozsudkom č. k. 15 C/276/00-37 z 11. 7. 2002 súd určil, že pracovná zmluva z 31. 12. 1999 bola uzavretá na dobu neurčitú. Nárok na náhradu mzdy vylúčil na samostatné konanie, ktoré sa vedie od 18. 9. 2002.“

Právna vec, náhrada mzdy titulom neplatného skončenia pracovného pomeru, tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto právna zložitosť veci nemôže byť dôvodom zdĺhavého postupu súdu. Určitú zložitosť však možno pripísať skutkovej stránke.

Aj keď súd vo veci už päťkrát meritórne rozhodol, odvolací súd zakaždým zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Tento postup nasvedčuje, že súd vo veci nekoná efektívne a tento jeho postup vedie k zbytočnému predlžovaniu konania.“

Súčasťou vyjadrenia predsedu okresného súdu je aj spisový prehľad procesných úkonov vykonaných v danej veci:

„Prvé pojednávanie vo veci bolo vytýčené na 25. 6. 2004, ktoré bolo následne odročené na 7. 9. 2004 z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne.

Pojednávanie 7. 9. 2004 bolo po prejednaní veci odročené na 1. 10. 2004.

Na pojednávaní dňa 1. 10. 2004 súd vo veci vyhlásil rozsudok.

Dňa 6. 12. 2004 podal žalovaný proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-19 z 1. 10. 2004 odvolanie.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 4. 2. 2005. Krajský súd rozhodol uznesením č. k. 4 Co/44/2005 z 19. 1. 2006 tak, že sčasti odvolanie odmietol a zároveň zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Spis bol vrátený Okresnému súdu Košice I dňa 7. 3. 2006.

Pojednávanie súd vytýčil na 14. 6. 2006, ktoré bolo na základe žiadosti žalovaného odročené na 28. 6. 2006.

Pojednávanie 28. 6. 2006 bolo z dôvodu ospravedlnenia žalovaného odročené na 6. 9. 2006.

Pojednávanie 6. 9. 2006 bolo z dôvodu opätovného ospravedlnenia žalovaného a jeho právnej zástupkyne odročené na 10. 10. 2006.

Na pojednávaní 10. 10. 2006 bola vypočutá žalobkyňa, žalovaný a svedok. Súd toto pojednávanie odročil na 8. 11. 2006 za účelom výsluchu ďalších svedkov.

Pojednávanie 8. 11. 2006 bolo bez prejednanania veci odročené na 17. 1. 2007 z dôvodu neúčasti svedkov a žalovaného. Následne bolo toto pojednávanie preročené na 13. 2. 2007 z technických dôvodov na strane súdu.

Na pojednávaní 13. 2. 2007 súd vypočul troch svedkov a pojednávanie odročil na 28. 3. 2007 za účelom vykonania ďalšieho dokazovania.

Pojednávanie 28. 3. 2007 bolo odročené na 9. 5. 2007 z dôvodu ospravedlnenia žalovaného a jeho právnej zástupkyne.

Dňa 9. 5. 2007 po prednese oboch strán súd pojednávanie odročil na 23. 5. 2007 za účelom ďalšieho dokazovania.

Na pojednávaní 23. 5. 2007 súd vypočul ďalších svedkov, skončil dokazovanie vo veci a pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku na 29. 5. 2007.

Na pojednávaní 29. 5. 2007 bol vyhlásený vo veci rozsudok.

Dňa 30. 7. 2007 podal žalovaný proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-138 z 29. 5. 2007 odvolanie.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 22. 10. 2007.

Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/277/2007-165 z 18. 6. 2009 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, t. j. okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie.

Spis bol vrátený Okresnému súdu Košice I 29. 7. 2009.

Súd nariadil pojednávanie na 25. 11. 2009, ktoré bolo z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne odročené na neurčito.

Ďalšie pojednávanie súd nariadil na 9. 6. 2010, ktoré bolo z dôvodu neúčasti oboch účastníkov konania odročené na 7. 7. 2010.

Na pojednávaní 7. 7. 2010 súd vec prejednal, skončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok.

Dňa 30. 8. 2010 podala žalobkyňa odvolanie proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-188 zo 7. 7. 2010.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 30. 9. 2010.

Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/290/2010-209 z 28. 2. 2013 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie.

Spis bol tunajšiemu súdu vrátený 28. 5. 2013.

Súd pojednávanie vytýčil na 24. 9. 2013, ktoré bolo z dôvodu ospravedlnenia na strane žalovaného odročené na 1. 10. 2013.

Na pojednávanie 1. 10. 2013 sa žalovaný a jeho právny zástupca nedostavil, preto bolo odročené na 7. 11. 2013.

Pojednávanie 7. 11. 2013 bolo z dôvodov na strane žalovaného opätovne odročené na 5. 12. 2013.

Dňa 5. 12. 2013 súd vec prejednal a odročil na 21. 1. 2014 za účelom vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 21. 1. 2014 súd skončil dokazovanie a pojednávanie odročil na 13. 2. 2014 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-240 z 13. 2. 2014 podala 18. 2. 2014 odvolanie žalobkyňa.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 8. 4. 2014.

Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/102/2014-272 z 24. 3. 2015 sčasti zrušil rozsudok prvostupňového súdu a v zrušenom rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie. Vo vyhovujúcej časti odmietol odvolanie žalobkyne.

Spis bol vrátený Okresnému súdu Košice I 23. 4. 2015.

Pojednávanie súd vytýčil na 4. 6. 2015.

Na pojednávaní 4. 6. 2015 súd vypočul žalobkyňu, dokazovanie skončil a pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku na 30. 6. 2015.

Uznesením č. k. 34 C/1/2003-288 zo 16. 6. 2015 pripustil zmenu žaloby v zmysle návrhu žalobkyne zo dňa 10. 9. 2001 (v pôvodnom konaní).

Pojednávanie nariadené na 30. 6. 2015 bolo preročené na 3. 9. 2015 z technických dôvodov na strane súdu.

Na pojednávaní 3. 9. 2015 súd vo veci vyhlásil rozsudok.

Proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-304 z 3. 9. 2015 podala dňa 5. 11. 2015 odvolanie žalobkyňa.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 15. 4. 2016.

Krajský súd uznesením č. k. 9 Co/196/2016-337 zo 17. 5. 2016 rozhodol o zrušení rozsudku prvého stupňa a opätovne vrátil vec na ďalšie konanie.

Spis bol vrátený tunajšiemu súdu 14. 6. 2016 a pojednávanie bolo vytýčené na 31. 1. 2017.

Na pojednávaní 31. 1. 2017 súd opäť vyhlásil rozsudok.

Proti rozsudku č. k. 34 C/1/2003-348 z 31. 1. 2017 podala dňa 19. 4. 2017 odvolanie žalobkyňa, ktoré bolo následne 24. 4. 2017 zaslané žalovanému na vyjadrenie. “

Ústavný súd si overil pravdivosť tvrdení okresného súdu o priebehu napadnutého konania porovnaním s predloženým spisovým materiálom a keďže prehľad procesných úkonov mu zodpovedal, pre potreby ďalšieho konania a rozhodovania o sťažnosti sťažovateľky z neho vychádzal.

Zákonná sudkyňa 21. júna 2017 doručila ústavnému súdu svoje písomné stanovisko k veci. V stanovisku zákonnej sudkyne sa v podstatnom uvádza:

„Ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] bola podaná na Ústavný súd SR dňa 22. 3. 2017, teda po rozhodnutí súdu prvej inštancie, po zamietnutí žaloby.

Rôzni sudcovia senátu 4 Co rozhodli uznesením o zrušení a vrátení veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, a to

1) dňa 19. 1. 2006 pod č. k. 4 Co/44/2005-49 odvolací súd okrem iného vytkol súdu prvej inštancie, že pochybil, keď neakceptoval ďalší návrh žalobkyne na výsluch svedka [REDAKOVANÉ] a ostali neodstránené rozpory účastníkov o skutočnosti závažnej pre posúdenie nároku na náhradu mzdy,

2) dňa 18. 6. 2009 pod č. k. 4 Co/277/2007-165, v ktorom odvolací súd okrem iného uložil súdu prvej inštancie zákonným spôsobom zistiť priemerný zárobok žalobkyne a len potom vo veci rozhodnúť preskúmateľným rozsudkom,

3) dňa 28. 2. 2013 pod č. k. 4 Co/290/2010-209, v ktorom uložil súdu prvej inštancie okrem iného výsluchom žalobkyne k listine v spise sp. zn. 15 C/276/2000 na č. l. 7-8, 23-24 ozrejmiť, či predmetom konania nie je aj neplatnosť rozviazania pracovného pomeru zrušovacím prejavom žalovaného zo dňa 11. 4. 2000, vkladnom prípade aj o tomto nároku rozhodnúť,

4) dňa 24. 3. 2015 č. k. 4 Co/102/2014-272 uložil súdu prvej inštancie posúdiť zrušovací prejav žalovaného z 11. 4. 2000 podľa jeho obsahu a rozhodnúť o zmene žaloby,

5) dňa 17. 5. 2016 pod č. k. 9 Co/196/2016-337, pričom Krajský súd v Košiciach mal vždy v spise vykonané dôkazy súdom prvej inštancie (vždy rozhodoval odvolací súd po 1,5 až 2 rokoch a preto mohol vždy meritórne a právoplatne rozhodnúť).“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 405/2017 zo 22. júna 2017 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo zvyšnej časti sťažnosť (vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) odmietol pre nesplnenie zákonných náležitostí, ktoré spočívali v nedostatku kvalifikovaného odôvodnenia tejto časti sťažnosti.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 332/2017 z 20. júla 2017 oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti sťažovateľky a zotrváva na predchádzajúcom vyjadrení k sťažnosti.

Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprV 322/17 z 29. mája 2017, 20. júna 2017 a 20. júla 2017 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 2. augusta 2017 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a k veci v podstatnom uviedol:

«Čo sa týka vyjadrenia konajúcej sudkyne zo dňa 20. 6. 2017, iba v krátkosti uvádzam, že skutočnosti, ktoré uvádza konajúca sudkyňa, nie sú relevantne spôsobilé „ospravedlniť“ prieťahy v danom sporovom konaní. Nesúhlasím s tvrdením, že odvolací súd mal za každým možnosť sám vo veci meritórne a právoplatne rozhodnúť, čo vyplýva zo samotných rozhodnutí odvolacieho súdu. Tvrdeniu konajúcej sudkyne o tom, že „ústavnou sťažnosťou sa domáham zmeny rozsudku súdu prvej inštancie“ nerozumiem, a preto sa

k nemu ani neviem náležite vyjadriť. Rovnako skutočnosť, že do odd. 15 C napadlo v období 2012, 2013 400 nevybavených a nerozhodnutých vecí, nemôžu ospravedlniť súd od priedahov v konaní.»

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka, resp. strany súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nárokoch na náhradu mzdy v súvislosti s neplatnosťou skončenia pracovného pomeru tvorí bežnú a početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom už popísané okolnosti daného prípadu neodôvodňujú záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Ústavný súd tiež zohľadnil, že predmet konania môže mať pre sťažovateľku zásadný význam, keďže ide o mzdové nároky z neplatne skončeného pracovného pomeru, t. j. ide o otázku existenčného významu.

Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj

k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka neprispela významnejšou mierou k priet'ahom v napadnutom konaní.

Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd vo veci päťkrát meritórne rozhodol, avšak rozsudok bol v odvolacom konaní zrušený a vrátený na ďalšie konanie z rôznych dôvodov (nedostatočne zistený skutkový stav a potreba doplnenia dokazovania – uznesenie odvolacieho súdu z 19. januára 2006 a z 18. júna 2009; nedostatok dôvodov a odňatie možnosti konať – uznesenie odvolacieho súdu z 28. februára 2013; nedostatok v právnom posúdení prejavu vôle podľa obsahu, čo malo vplyv na rozhodovanie o zmene žaloby – uznesenie odvolacieho súdu z 24. marca 2015), čo je potrebné pripísať na ťarchu okresného súdu a posudzovať ako prejav jeho neefektívneho a nesústredného postupu v napadnutom konaní.

Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že v preskúmvanej veci sťažovateľky prebiehalo odvolacie konanie na súde vyššieho stupňa v obdobiach od februára 2005 do marca 2006, od októbra 2007 do júla 2009, od septembra 2010 do mája 2013, od apríla 2014 do apríla 2015 a od apríla 2016 do júna 2016. Ústavný súd síce neopomína, že počas týchto období (celkovo viac ako 6 rokov) okresný súd nemohol ovplyvniť priebeh a dĺžku konania, avšak vzhľadom na dôvody opakovaného zrušenia rozsudku okresného súdu možno uzavrieť, že kľúčovým dôvodom zjavne neprimeraného predĺženia napadnutého konania bola neefektívnosť a nesústredenosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktorej dôsledkom bolo opakované zrušovanie jeho rozhodnutí vo veci samej.

Zároveň ústavný súd musel zohľadniť na ťarchu okresného súdu skutočnosť, že celková doterajšia dĺžka napadnutého konania (takmer 17 rokov) vo veci, ktorá má zásadný (existenčný) význam pre sťažovateľku (pretrvávajúca právna neistota súvisiaca s uplatnením mzdových nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru) je z ústavného hľadiska už sama osebe neakceptovateľná a neudržateľná.

Ústavný súd preto prihliadajúc na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania a neefektívny, resp. nesústreďený postup okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že v ňom došlo k zbytočným prieťahom, a teda aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne

o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého súdneho konania, zistenú neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, ako aj význam predmetu napadnutého konania pre sťažovateľku vrátane predpokladaného rozsahu vymáhanej sumy (vymáhanie náhrady mzdy za obdobie od 1. apríla 2000 do 30. novembra 2001 spolu s úrokom z omeškania, pozn.), t. j. otázky, čo je „v hre“, dospel ústavný súd k záveru, že v posudzovanom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Úhradu trov konania ústavný súd priznal sťažovateľke v uplatnenom rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podanie stanoviska z 2. augusta 2017 možno po obsahovej stránke hodnotiť ako zopakovanie sťažnostnej argumentácie, a preto za tento úkon osobitne tarifnú odmenu ústavný súd nepriznal.

Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2017 predstavuje sumu 147,33 €. Za dva úkony tak prináleží suma 294,66 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony v sume 17,68 €, čo spolu predstavuje sumu 312,34 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017